

***GUÍA PARA MAESTROS EN
IDIOMA NGOBE BUGLE***

***Jatotika jue ngobakre Jukra
Krake***

***Panamá Ngoi Ta, Ju Nitotikara
Kuke Ne Kadrieta***

Autoridades del Ministerio de Educación

S.E Lucy Molinar
Ministra de Educación

S.E Mirna de Crespo
Viceministra Académica de Educación

S.E Maruquel Pabón
Viceministra Administrativa de Educación

Doctor: Reymundo Hurtado Lay
Director General de Educación

Profesora Ariadna de Petterson
Dirección Nacional de Educación Especial

Panamá 2010

Tabla de Contenido

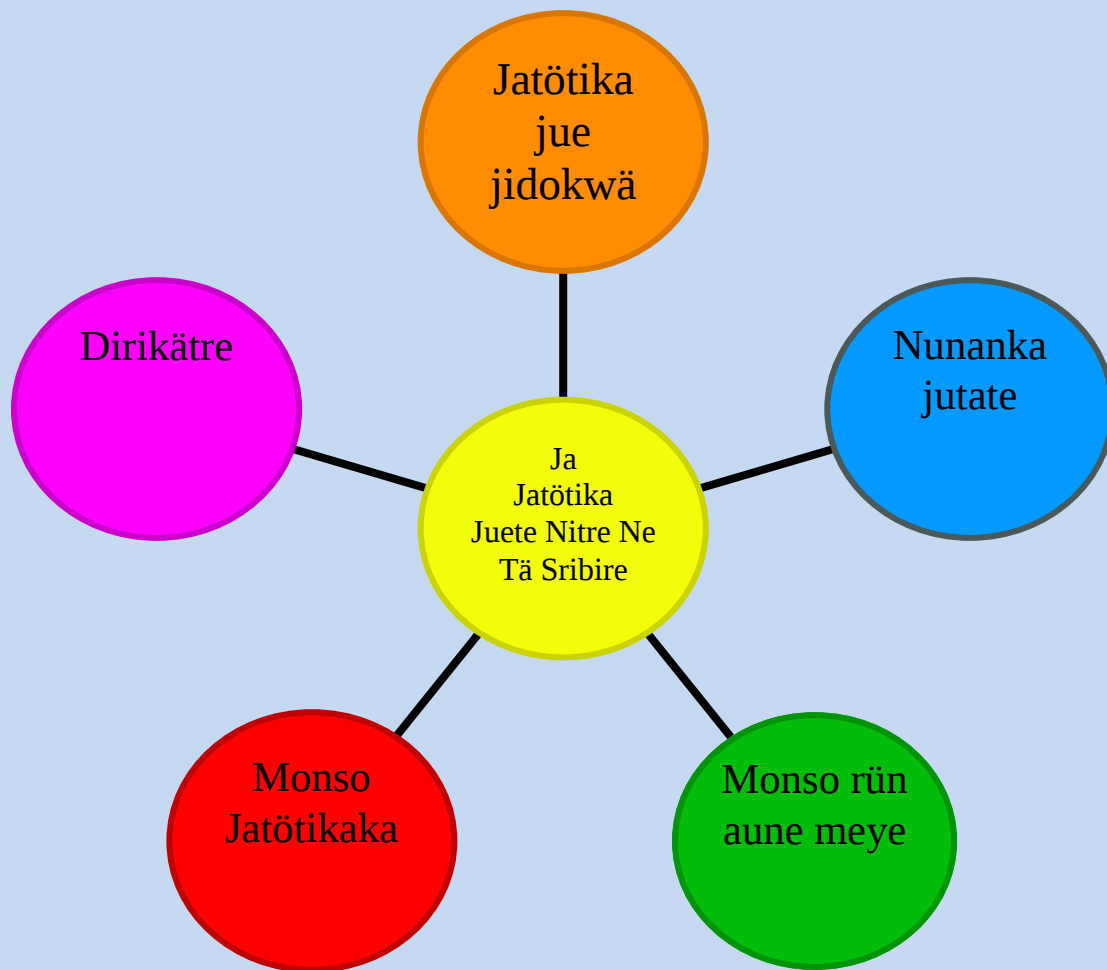
¿Ibua Ibdurdakednega?	3
¿Doamar Ibdurdakedneggi Bokmala?	4
Ibdurdakedneg E Dummad E Arbaed	5
Dula Gwable Burba Nika Ibdurdakedneg	6
Mimmigan Gwable Burba Nika Ibdurdakedneg Bal Amisiid:	7
Dula Gwable Burba Nika Ibdurdakedneg	7
Nabir Daked:	7
Mimmigan E Emarbi Ibmar Durdaksurmala	8
¿Degite Igi Imaklegoe?	9
¿Ibugi Imaklegoe?	9
¿We Ibmar Ibu Manigi Baklegoe?	10
Dula Gwable Burba Nika Ibodurdakednega	10
Gwenaddigwar Nanaed Igar Oyosii	10
We Ibdurdakedneggi Binsaleged	11
Ibdurdakedneg E Dummadga	12
Weg Soglesundo:	12

¿Nire Tä Sribire Jatötika Juete?

*Ibdurdakednega dula burba gannogedi.
Mimmigan se nanabukwa garda
durdakega, gwenaddigwar nanaed igar
bar amiega, igar nuegan, anmar bar
damaloed, wisgumarbaliga geb
bulakwagwa ib ibwisgudii gumarbaliga.*

Ja Jatötika Juete Nitre Ne Tä Sribire

Jidökwä Sribie

- ♦ *Jatötika jidökwae tä dirikätre aune monso kia mike utiote itire, itire.*
- ♦ *Jatötika jidökwae tä mikaka gare monsoi, dré dré ñaka rebare näine .*
- ♦ *Gere driere jakäne jatötikakaie, dre kuin bäre aune gere reba nemen bare aune meden ñaka reba nemen monsoye, mikare tuinye.*
- ♦ *Jatötika jidokwa tärä miane ño, rebare tuintäre.*
- ♦ *Jatötika jidokwae tä götaire ni jutate ben, kwe sribi jatötikaka toadretäri.*
- ♦ *Jatötika jidokwe, tä ni jukrö (jatötikaka jidökwa, monso jatötikaka, dirikä, nunankä jutate) käräkä sribire gwaire monso tötikare kuin krake.*
- ♦ *Jatötika jidäkwä tä monso run aun meye, dirikätre mike jutö, monso di ñaka töte, karengäbiti krake, biti tötikare mräkä krere.*
- ♦ *Jatötika jidäkwae, tä ju dirika, toaretäre, kwe monso di ñakare töte rebare jatötike.*
- ♦ *Jatötika jidäkwae, tä monso jukra kaka täte, meden die ñaka töte, ye kitaretori jatötika bötä arauto.*

Ye Dre Abökan Jatötika Juei Ngäbökre Jükrä Kräke

- ♦ *Ja tötika jue, kánti monso ño erere ño, reba ja kite tärä böta.*
- ♦ *Ja tötika jue, ta ni jükra mike täte, monso kain täte, kwe tärä rebadre gare jukrä aerebe yetre.*
- ♦ *Ni jükrä ñakare aerebe, töi ñakare aerebe, ye mikatre ütiote jamräkä jukro ngärekri.*
- ♦ *Tärä jue dötere monso die ñakare täte ne Kräke, ereuto jü ukarete monso ne kréré tötikara.*
- ♦ *Monso ñaka mikara kaibe, mikare mrökö ngätaite aune dirikatre ben kwe be arauto.*
- ♦ *Diriká sribikä tärä juete, rebare käre ja tötike kuke monso ngebare kuin krake.*
- ♦ *Ju dirita kánti, ni nunanka jutate tä sribikä gwaire, monso kuin aune di ñaka krubare ye Kräke, jukro tä jakaka tätë, ütiöte, rebare nuore jaben.*
- ♦ *Ju dirikä kánti, jamrökä nunanka jutate rebare tärä jue ngebare kuin biti, tuintare sribi biti, aune monso mike jatotike juta Kräke.*

Jatötika Jue Ni Jükrä Kräke, Abökon Brä, Näin Ne Mike Ñärara:

- ♦ *Dre driere reba monso, die ñaka debe ye Kräke.*
- ♦ *Dre kwitare, kwe monso reba jatotike gwi mräkä ben.*
- ♦ *Ño kobäire monso reba ja driere aune nuke gare
meyeye aune dirikaye.*

Jatötika Jue Monso Jükrä Kräke, Abökan Ne Mike Ütiote.

- ♦ *Dirikä töi noare aune merebe monso jükrä Kräke.*
- ♦ *Dirikä rebare juto, töi kuin, merire aune brare.*
- ♦ *Dirikä kwe sribi kö kwitare, tärä miadre kwe ñö,
rebare gare, monso toaretare kuin, totikara kuin..*
- ♦ *Monso, dre biti dite, kare tate, mikare jidökare, kwe
monsotre jukra rebare kain ütiote, mrökä erauto.*

¿Ngäbökre Jatötikaka, Ni Jeneine ?

Ne ngwane, ngäbakre jatötikaka, jükrätre abökan ni jeneine, rebare gare dirikäye. Ne ngwane ni jükro abökan, dätebare itibe, töi jene, a mike jene, jatotike jene. Ye kräke dirikatre rebare tö bike.

Ngäbökre kite ju jeneine te, aune meye ñakare aerebe, a kiseti, ngöbäkre jodron gare jene ietre. Nune jene, bä jene, roare ngöbo kain täte, roare ñakare ngöbo kain täte.

Ye bäta dirika tä a mikaraka juto, Ngäbakre bätäkä tuaretäri; roare ngäbere ¿ Ka mente, kä medabiti kite, blite jene jene, roare toi ngitieka drekebe, roare toi ngitieka bätareka , akwa roare di ñakare kaibe neden krere?. Töi ngabakre kia darebe ye krere, töi neaninka, kä ñaka tuin ngäbakre okwate ye, ni kuke ñaka ruin ngäbakre ye, ngäbakre küde, ngire, träkate ñaka ruin, ngäbakre kuke dite bota, ye krake dirikä toi rebare kuin.

¿Dre Rebare Nemen Bare Ngöbäkcre Ne Krere Krake?

Ni itibe käne böta abökan jodrön jukrä ñakare gare nie.

- * Rebadre gare dirikäie, abökan ngäbakre jukro tö tärä, därebare ngwane, nunanbare kena kwe kanti.*
- * Ngäbökre jükrä, die tärä, tö tärä, utiote tö erauto sribi naine ya di kebiti.*
- * Ngäbakre jükrä ni tare kwe, ni mike ja jiere, roare gwane dirika kwe.*
- * Ngäbakre nanka täräbäta, jidökwa kwe jatötikare bötä, dre reba kainka jakäne ye kitatetori konti.*

Ngöbäkcre gare kuin dirikaye ngwane, reba böri sribiri kuin ben aune totike kuin.

¿Dre Biti Sribi Rebare Bare?

Sribi ngäbakretre ben, konti dirikä ütiote, töi kwe biti, a kisete, dre noaindre, rebare gare ye, biti tärä kwata, aune jondron sribira dirira, ngäbakre tö rebare ngitieka jatöte.

¿Ngwean Ño Biti, Sribi Ngeane Jakäne?

Ngwean känone konenkri, dré tärä ye mikare ütiote. Ngwean rebare juta ni kisete, ne ngane, dre metre bötä erere sribire.

Ne krere jondron ngweane reba utiote ni jukra krake, reba noin raire, jamrökä aune ngöbakre kabre kroke.

Ne ngwane, jatötika jue kratire, kratire, ngwean to nain krake, kuke monso di ñaka debe ne krere krake. Erauto juta jatotikaka jue ye reba gwean könöne kä meda bit.

Ni jukra ja kain töte, jatotika juete, ne kanti ni botakä ka jukra: kwata jene,toi jene, nune ka jenete, jatotike jene rebare toi kuin jakroke.

Jatötika Jue Ne Kruere Tuin Mente.

- ♦ *Bukidar sogmala, mimmigan odurdakmalad sog bigba ganimalad yagine bulakwa na sabgumalad burba bat oyolenaye. Na mag dake nanamalad ib birigenidi, muchupmuchup na bendakmalad igala.*
- ♦ *We ibodurdakedneggine gwenaddigwar nanaed igar, maga na dakmalad igar, wile na dakmalad igala, na sabgumalad igala, na ba nagbi itomalad igar durdaklege.*
- ♦ *We ibdurdakednega mimmigan bur emargi obin bukmaladbi nug gannosii suli. Gwable mimmigan, na e nono ganguedba, e ibmar abegedba, ibdurdakmaid barmayesiibali.*

Jatötika Jue Ne Kruere Tuin Mente.

Ni jatötikaka, tärätikaka tö niere abönka ju jatötikaka krake, monso ngotoi kwati, ni jukro ja koin täte. Ño erere ño, ye konti nitre sribire kuin aune noere.

Ja miketere ütiote, töi juto, mrökä ye utiote krubote: itire itire ja kitetäri kuin krake, ja mike täte, ñaka ngudrarekä jaböta, ñaka ni iti ngokäre, ni jukrä ja mike utiote.

Roäre jatötika juete, monsotre töi ngitieka drekebe, sribire drekebe, ye be mika noin utiote. Ju mrä jatotika juete ne abonko ngöbokre jukra mikare utiote, ñokisete, ni itire datebare sribi kuin mikare bare. Ne krere monso jukrä to nemen blitai aune sribi naine gwaire ju jatotika nete.

Ja Töi Kwitare Kuke Ne Kane. Ju Mrä Jatötika Ne Kanti

Mö arä kide dite dirire tärä ño ye mike gare, sribire ño kuke monso di ñaka tate, ye krake.

Mö die biti, kuke ngöbakre kriere, donkin kri tä blite ye ara mikare ütiote, dre ñaka nuke gare, mikare merebe, ni roare kuke ne ruere, blitare ben aune töaretare jañäte kuin biti.

Mö jie ye biti ni kwati tö nönka. Sribi erere ngweaneme jakäne, ye böta ni meda mö mike täte. Mö tö kri ju jatötika monso kwati krake, ye böta mä ara jidöka.

Mö rebare ni jabäre kain täte, jamrökä dirikä, jamrökä ngäbäkcre meye aune run, mikare keteitebe sribire monso di mikare ja totika kuin krake.

Mä kwe jamikani juto kuke monso böta toaretare, käde nete aune mente, diribarera möe ye nguen jakóne.

Mä tä sribi kri mike täte, ne ñaka nete ben, erauto kuke ngeanta mente jabäreta, donkin kri dibiti que NGÖBÄKRE JUKRÁ, MERIRE AUNE BRARE, DI BÖTÄ AUNE DI ÑAKA BÖTÁ, TÖI NGWITIEKA JUMEN AUNE TÖI NGWITIEKA BÖTARE, MIKARE JATÖTIKE MRÖKO KRERE, KITETORÌ KÄRE. JATÖTIKA NEBRÄ NI JUKRÄ KRAKE.

Mö Kukei Ütuito, Sribire Jakäne...